

La Letra Mesadièra

DE L'INSTITUT D'ESTUDIS OCCITANS D'ARIÈJA

11 car. Enric Fabre 09100 PÀMIAS
05.81.06.03.88/ieo09@orange.fr
<http://arieja.ieo-opm.com/>

LO MOT DE LA PRESIDENTA

Caris sòcis,

Vos ac disiái le mes passat, la còla novèla del Conselh d'Administracion de l'IEO d'Ariège, elegida fa pas gaire, se va botar al trabalh e organizar pel melhor les projèctes e las activitats nòstres. Vertat que nos podèm felicitar de l'arribada de caps novèls per renovar un pauc les biaisses de far e probable portar vam e frescor, fin finala per far bufar per l'IEO d'Ariège un vent d'innovacion e d'ardidesa. De fait, se volèm complir nòstra mission, es a dire engimbrar le reviscòl de l'occitan, le far venir mai vesedor dins l'espandi public e la vida vidanta, nos cal ara totes amassa, nos curar le cervèl per trobar idèas novèlas de realizar. Alara, s'avètz quicòm a sometre, trantallhetz pas d'ac far conéisser, las suggestions de totes son benvengudas.

Es le moment, dins aquel periòde electoral de soscar a çò que volèm per la lenga nòstra e d'ac dire amb fòrça e determinacion. Mancarem pas de demandar als candidats d'en çò nòstre, son vejaire e sas proposicions pel desvolopament de las lengas minorizadas. Per que, ac sabèm d'experiéncia, pels elegits, quines que sián, aquelas lengas son pas jamai estadas una prioritat. Se sèm pas, nosautres meteisses, una fòrça de proposicion, degun ac farà pas a la nòstra plaça. Per ara dins Ariège, de trabalh ne demòra per convèncer les elegits de la necessitat d'aparar la lenga del país quand, sembla pas de bon, ne son encara a la renegar.

Ara que l'IEO nacional es per se tirar de las empachas, per tornar prene son ròtle federator dels IEO regionals e departamentals, que l'IEO Regional ven de se balhar un conselh d'administracion e un president, Eric Fraj, que totes coneissètz, coma cantaire e militant de la causa nòstra, avèm a man tot çò que nos fa mestièr per contunhar de far viure l'IEO, associacion màger de la defensa de l'occitan dempuèi d'annadas. Podèm pas imaginar que desapareisca aquela aisina formidabla que nos servís per èsser çò que sèm e que volèm demorar per assegurar un futur a nòstra lenga: l'occitan.

AGENDA

Emissions de ràdio

Cada jorn a 12h32 e 18h52 - *De còr e d'òc* sus *Ràdio Transparéncia* 93.7 FM

Cada dimars, de **19h00** a **20h00** - *Era votz dera montanha*, sus *Ràdio Coserans* 94.7 FM

Corses d'occitan

Corses d'occitan per adultes debutants e confirmats a Pàmias, Foish, L'Avelhanet, Sent Joan del Falgar, Sent Guironç. Entresenhas al 05.81.06.03.88 o ieo09@orange.fr

Acamps

09/06/2022 e **23/06/2022** a **19h00** a Pàmias (Espaci occitan) – Acamp del Cercle occitan Prosper Estieu. Contacte : 05.81.06.03.88 o ostaloco9@orange.fr

Animacions

10/06/2022 a **17h00** a Foish (Le Leo) – Presentacion del Dictionari dels noms de familha en País d'Òc d'Andrieu Lagarda per C. Lagarda e J. Eygun.

Contacte : 05.81.06.03.88 o ieo09@orange.fr

11/06/2022 a **9h00** a Pàmias (Espaci occitan) – Estagi de lenga nivèl III amb Joan Sibille « Sistèma lingüistic occitan : diacronia e dialectologia. »

Contacte : 05.81.06.03.88 o ieo09@orange.fr

18/06/2022 – Sent Joan a Saurat : talhièr de danças tradicionals, trad'aperò, danças, repais, bal amb Coriandre. Infos : <http://www.festenoc.com/>

18/06/2022 a **14h00** a Palhèrs – Total Festum organizat per La Lauseta.

19/06/2022 a Limbrassac e Pradetas - Sortida istorica e botanica amb lo Cercle occitan del País d'Òlmes/Mirapeish (programa p. 2)

25/06/2022 a Montbrun Boscatge (Fogal rural) – Total Festum : caminada, visita del vilatge, repais (19h – sus inscripcion), concèrt amb los calandrons de Murèth e Pàmias, de la seccion bilingüa de Sent Liser, de l'escòla comunala, *Revelhet*, *Eric Fraj* e *Claudi Marti*, bal amb *Los Tresbadors*. Estanquet, estand de libres, CD, productes occitans de l'IEO 09. Entresenhas e reservacions al 06.86.79.21.90 o f.souque@hotmail.fr

02 e 03/07/2022 – Dimenjada occitana a Rabauta (Perelha).

Organizada pel Cercle occitan del País d'Òlmes/Mirapeish.

Del 13 al 16/07/2022 – Festen'Òc a Saurat.

22, 23 e 24/07/2022 – Festenal Trad'Estiu a Foish.

Emai siá fosca la situacion d'ara e las perspectivas pas pro estrambordantas, gardarem l'espèr e de fil en cordura, entre totes, ac farem tot.

Annia Wolf

~~~~~

Cors d'occitan Nivèl III

*Dissabte 11 de junh de 2022
de 9h a miègjorn*

Sistèma lingüistic occitan :

Joan Sibille

Diacronia e dialectologia

ENTRESENHAS E INSCRIPCIONS :

ieo09@orange.fr - 05 81 06 03 88

Tarifas : **15 €** (normal) - **13 €** (sòcis IEO)

11 € (persona inscrita dins un cors de l'IEO 09)

~~~~~

L'ivèrn

Es pas tornat l'ivèrn de mos
aujòls,

Ni la nèu que fondiá al solelh
de nòstras jòias,

Ni le cristal florit, solament
pas la glaça blava.

Es pas tornat, anatz saber perqué.

Benlèu que las idèas a las novèlas frontièras

An daissat le temps vièlh que se cresiá aimat,

Que se vesia deman e qu'èra se que ièr,

Mas blanquissia nòstres caps al destorn d'un sonet.

Emai se le givre es pas mès, perque amagava lor vista

E le tòr a pas gausat contrariar lors passes.

Les novèls qu'arriban an plantat lor vertut

Dins mon còr assalhit : anatz saber perqué.

Anatz saber perqué cèrqui encara le temps ;

Non pas le que passa, mas le qu'a balhat,

Al gèst sa doçor e als mieus uèlhs d'amant,

Le pregond sentiment que res es pas vielhòt.

Jacques PINCE (30-04-2022)

~~~~~

Sortida istorica e botanica 19 de junh a Limbrassac e Pradetas

10h00 - Rendètz-vos davant la glèisa de Lhimbrassac

10h15 - Partença per la visita comentada per Gerard Garrigues del vilatge

12h30 - Repais tirat de la museta a Pradetas (plaça de la Glèisa)

14h00 - Passejada botanica comentada per Alan Vidal

Organizat pel Cercle Occitan del País d'Òlmes/Mirapeish

Entre-senhas al

06.34.98.91.13 o c.copom@orange.fr

A GRATIS

Granièr e solèr

Temps a, res de pus preciós que le gran ; après las batèras ne caliá fèr l'annada tanben se servava sonhosament dins un granièr, es a dire un endreit sec, abrigat e parat de las mirgas e dels ausèls.

Es de bon entendre que dins un ostal, la pèça del denaut dirèctament jol tet s'endeveniá de primièra per ne fèr un granièr. Atal e encara avuèi, aquela pèça s'apèla un granièr que i aja gran... o pas ! Aquò plan mas dins la montanha que de gran n'i aviá pas carradas, tot just benlèu un pauc de seguèlh, le granièr existissiá pas e la pèça en question s'apèla le solèr.

Le gran es tan menut que per l'amassar sens ne daissar, en pus d'una pala, cal un utís especializat : l'engranièra (o la granièra). Atal se dirà "ai engranat le granièr i demòra pas un sol gran". Mas la granièra servís endacòm mès e se pòt dire : "engranar la cramba" malgrat que i aja pas la coa d'un sol gran ! Al país dels solèrs se ditz pas atal, vos'n dobtatz, se parla d'escoba, de balaja... e les vèrbs correspondents son escobar o balajar. Dins le parlar de Pàmias, un pauc bastard, disèm la granièra o engranièra, engranar o escrombar.

Granièr, solèr, escoba, granièra... aqueles mots sovent semenan la discòrda entre occitans. Qué nani ac cal pas véser atal, cambièm de clucas ! Al contrari se'n cal regaudir ja qu'aquele diversitat rebat la riquesa de la lenga nòstra.

Tèxtes fètis a partir d'una frasa de debuta : MIRA-LA'T...

Mira-la't ! Ara que se'n va rodar, un còp de mès. N'é cap per res que las gents l'an baptejada Trotineta ! Que l'as tot le dia a caminar, de quin costat que't gires, aquela Marià...

Ja'i quälqu'arrès pr'aquò. Aqueste maitin, a nau oras, que la vesi a passar al carrèr de la font, que se'n tornava andà casa. Bon, va plan atal.

Que meti chiu d'òrde, pueish que'm cauci, que'm preni le sac, las claus de l'autò, e que me'n vau fèr las crompas a la vila.

Un quart d'ora après, qu'entri dedens Massat. E quu't tròbi traversant la plaça, Marià ! En benlèu mieja ora qu'arribava a pè abans iò. Per ont èra passada ? La travèrsa la mès corta, en partint de Bocenac, que'm sembla que correspond al camin de Las Balmas. O alavetz, per la mola d'Elí, a Lirbat ? Mes pr'aquò, j'a bona cama, andà avançant tant...

Que la crosi a l'Esparnhe. Ja s'i crompa quälqua causòta, mes enfin tot just un fons de sac. Que li prepausi de la puejar al vilatge. « Non, ça'm ditz, ja me'n torni a pè, aué que fè bon... - Coma volgas. » E que passi per la farmacia, pueish a la Pòsta, a la boisharia... E cap a casa.

Gari l'autò, descargui las meas crompas, devali le carreron de l'òrt, pausi les sacs, m'atrapí la clau... E quu t'enteni derrèr les meis talons ? Maria, que'm vié díser qu'a trobat les legums plan caris, aué. N'é cap possible : james cansada !

Que m'aprèsti chiu de dinnar, que minji, que'm repairi solic, e que decidi d'anar fèr una passejada entrò Terç, devèrs la Sèrra...

Arribada a Caròl, quu't tròbi de cap a Las Escarrèras ? Marià ! « Mes, d'ont deishes ? - Véser Audeta a Soet. Que m'avian dit qu'èra malauta... - E quin va ? - Ja s'é remetuda. - S'as dinnat ? - Non, que me'n i vau ara (tres oras de la vrespada...) ». E qu'arrapa la devalada a camas ajudatz-me.

D'acia anhet, ja la tornarè a crosar dus o tres còps, al vilatge o mès enlà, amb tostem aucas a ferrar. Quina santat !

Claudina Solhà

« Mira-la't quand va a la messa,
mira-la't a caminar,
e se ara non t'agrada,
james non t'agradarà... » (paraulas d'una trucassada).

Atal les joesis que's miravan las filhas quand arribavan a Massat le dimenge maitin. Que s'èran aprestadas, métent-se una polida raubeta, un jupon de dentèla blanc, un casabèc de color.

Abans d'arribar a la vila, que's cambiavan de cauçurias, amagant les esclòps detràs le pont, cambiant-les-se per un parelh de solièrs. Non calia cap fèr vergonha ! E aquí, abans d'anar-se'n a la messa, que fasian le torn dels magasins, dels bancs de la plaça. Les gojats que deishian dels cafès, e que cercavan de discutir amb las mès polidas, andà prevéser se qu'ala, la vrespada, poiria acompanhar pel camin amont, almens sense fèr's véser dels vielhis !

Le dimenge d'après, benlèu s'i tornaràn... Mes and'acompanhar-la entrò casa, ja calderà plan temps, e encara mès andà poder pervielar al còrn...

Per las causas seriosas, que s'i parlarà de santat, de la dòt, de la valor del camp de dessus... Mes çò mès maishant que sirà de se'n caler anar gendre, sustot se la filha é l'ainada, doncas la cap d'ostal. Atal que's fasian les maridatges.

Un aute còp que vos parlarè del trossèu de la novia, e de sa futura vida en çò del que sirà devengut le sèu òme, ont soenh malubrava e se calava.

Joseta Picamal

~~~~~

Cultura viva : Mobilizem-nos !

La Region Occitània/Pirenèus-Mediterranèa ven de lançar un plan de mobilizacion a l'entorn de las lengas occitana e catalana, nommat "Cultura Viva". Presentat coma una fuèlha de rota regionala, aquel plan vòl afirmar una volontat de desvolopament, de valorizacion e d'afortiment de las politicas lingüísticas existentas, en lançant d'iniciativas nòvas.

La primièra etapa d'aqueste plan es una granda concertacion d'escalon regional, amb una fasa d'enquèsta en linha al prèp de totes los ciutadans mas tanben dels actors concernits, que sián culturals, politics o economics, aital coma de talhièrs territorials, declinats dins cadun dels 13 departaments. La tòca es de reculhir de proposicions novèlas en favor de las nòstras lengas e de lor desvolopament.

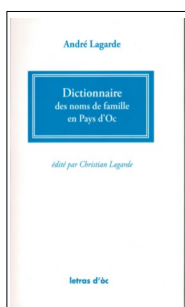
La seccion regionala de l'Institut d'Estudis Occitans saluda l'iniciativa e desira convidar largament a participar a las fasas de concertacion. Sometètz vòstras idèas !

Senhalam que doas enquèstas son obèrtas, aquò duscas al **13 de junh 2022** : una pel public bèl e una mai especificament adreçada als joves de 15-18 ans. Los talhièrs de concertacion se debanaràn eles **de mai a julhet**, e s'enseguirà una votason ciutadana.

Ligam per participar a l'enquèsta : <https://jeparticipe.laregioncitoyenne.fr/>

~~~~~

Edicion

Lo *Dictionnaire des noms de famille en Pays d'Òc* d'Andrieu Lagarda es paregut !!!

Descobrir e conèisser l'origina e la significacion del nom de sa familha, la de sos vesins, de sos amics o personatges del passat coma los de uèi, es l'ambicion d'aquel libre, dels Pirenèus als Aups, dels ribatges del Golf de Gasconha als de la Mediterranèa. Cadun i trobarà matèria a descobèrta.

De crompar a l'Espaci occitan al prètz de 27€ (+ 6,55€)